

โครงการ

“ศูนย์สนามใจ ปฐมวัยสาริต”

- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
- มูลนิธิสร้างเสริมความปลอดภัยในเด็ก
- ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
- บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกรุงเทพมหานคร

"จากบาทแรกทางใจ..."

ศรัทธาเชื่อมั่นในการเรียนรู้ (เติบโต และมีความหวัง)

Every Child Deserves a Safe Beginning.

ที่มาและความสำคัญ

ศูนย์สมานใจปฐมวัยสาริต เป็นโครงการเพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อายุ 1 ปี 6 เดือน – 6 ปี ที่มีประสบการณ์บาดแผลทางจิตใจ (Trauma) จากการถูกทารุณกรรม ถูกทอดทิ้ง ครอบครัวใช้สารเสพติด หรือเลี้ยงดูไม่เหมาะสม

โครงการดำเนินงานร่วมกับบ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพมหานคร และสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้แนวทาง **Inclusive Care** และ **Trauma Informed care** ผสานการดูแลด้านร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ

ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2569 มีเด็กในโครงการจำนวน 30 คน ซึ่งล้วนมีประวัติความเปราะบางทางร่างกาย จิตใจ ครอบครัว สังคม และปัญหาซับซ้อนอีกมากมาย...

ใจความสำคัญ

ประเทศไทยมีเด็กเปราะบางทางสังคมไม่น้อยกว่า 3.17 ล้านคน เด็กกลุ่มนี้เผชิญความเสี่ยงจากความยากจน การถูกทารุณกรรม การถูกทอดทิ้ง และครอบครัวแตกแยก

เด็กที่มีประสบการณ์เลวร้ายในวัยเด็ก (Adverse Childhood Experiences) อาจเกิดภาวะ “ความเครียดเป็นพิษ” (Toxic Stress) ส่งผลต่อพัฒนาการสมอง ความสามารถในการเรียนรู้ พฤติกรรม และสุขภาพระยะยาว

หากไม่ได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสม เด็กอาจเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต การใช้สารเสพติด หรือโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

“โครงการศูนย์สมานใจฯ จึงเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาคือ “ต้นทาง” ตั้งแต่วัยปฐมวัย”

มีวัตถุประสงค์เพื่อ

เพื่อเยียวยาภาวะบาดแผลทางจิตใจของเด็กปฐมวัยที่ถูกเลี้ยงดูไม่เหมาะสม

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

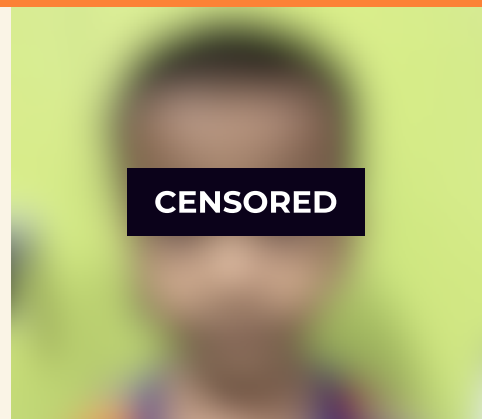

เพื่อพัฒนาโมเดลต้นแบบการดูแลเด็กเปราะบาง

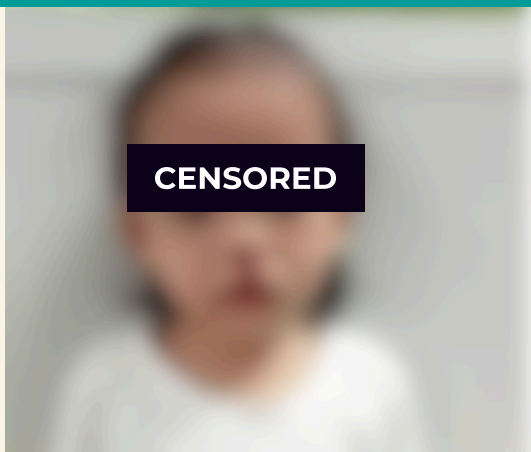
“ตัวอย่าง” ความเปราะบางจาก ปัญหาซับซ้อนหลายมิติ

เด็กชาย A อายุ 6 ปี

เด็กชายสัญชาติกัมพูชา ซึ่งมารดาถูกดำเนินคดีในข้อหาค้ายาเสพติด และอยู่ระหว่างต้องโทษในทัณฑสถานหญิงกลาง จากการตรวจสอบพบว่าเด็กเกิดในประเทศกัมพูชาและถูกนำเข้าประเทศไทยโดยไม่มีเอกสารแสดงตน **ทำให้เด็กไม่มีหลักฐานยืนยันตัวตนและสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจน** กรณีนี้ส่งผลให้เด็กเผชิญความเปราะบาง ทั้งด้านกฎหมาย สถานะบุคคล และความมั่นคงในชีวิต จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและการสนับสนุนด้านการศึกษา

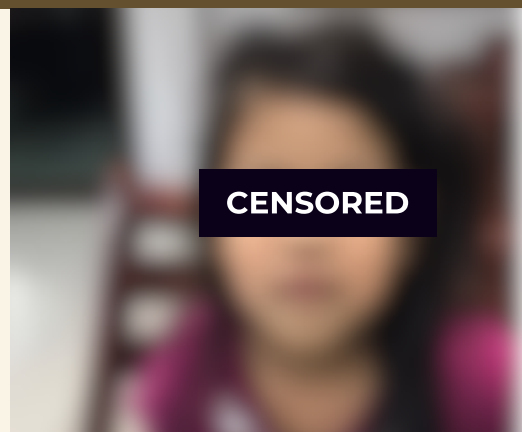
เด็กหญิง A อายุ 4 ปี

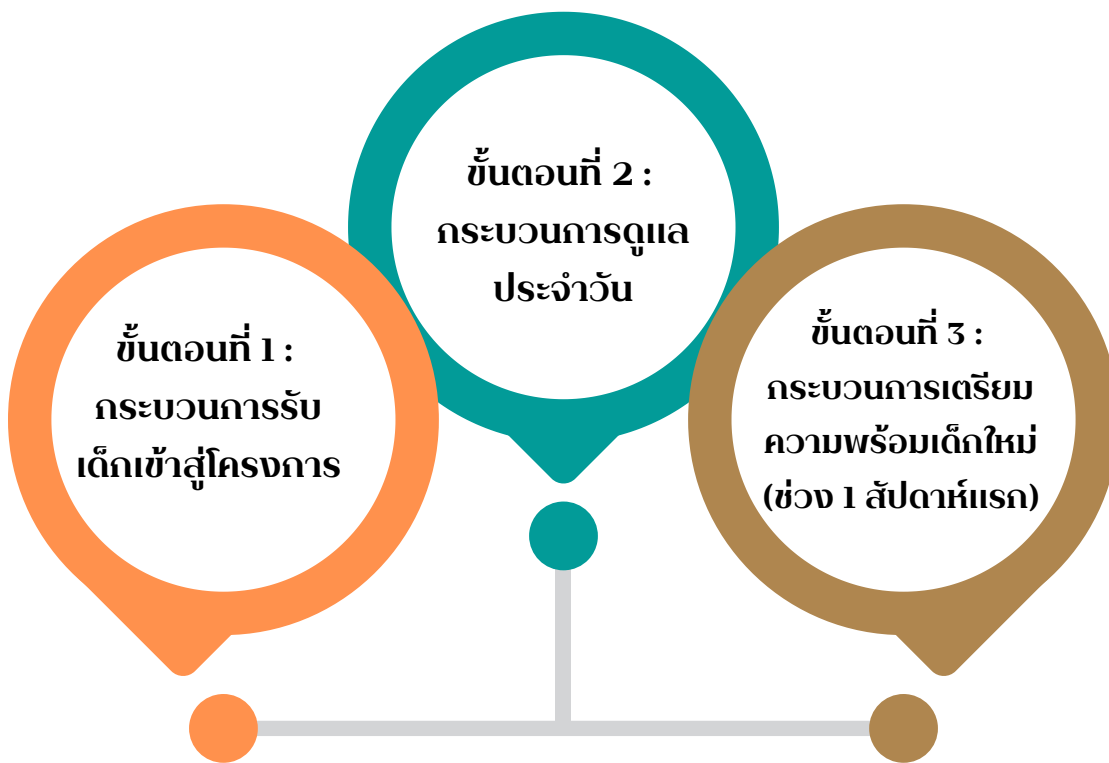
เดิมเป็นเด็กที่มีพัฒนาการและสภาพร่างกายปกติในช่วงแรกเกิด จนถึงอายุประมาณ 2 ปี ก่อนจะถูกบิดามารดาแท้ ๆ รั้งไปเลี้ยงดูต่อ มาปรากฏว่าน้องมีสภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง กลายเป็น **เด็กพิการ มีภาวะปากแหว่ง ตาบอด และแขนขาอ่อนแรง อีกทั้งมีการนำภาพของเด็กไปเผยแพร่เพื่อขอรับบริจาคเงิน** ปัจจุบันน้องอยู่ระหว่างการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลรามาริมดี ขณะที่ผู้ปกครองถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในข้อหาทำร้ายร่างกายเด็ก

เด็กหญิง A อายุ 5 ปี

เป็นหนึ่งในเด็ก 4 คนที่ถูกพบบริเวณพื้นที่สาธารณะในลักษณะเร่ร่อนร่วมกับบิดามารดา **ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ไม่เหมาะสมและขาดการดูแลด้านสุขลักษณะ** อีกทั้งมารดามีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีความไม่มั่นคงทางอารมณ์ จนเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้าควบคุมสถานการณ์และส่งเด็กเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 : กระบวนการรับเด็กเข้าสู่โครงการ

- ประสานบ้านพักเด็กและครอบครัว กทม.
(คัดกรองเด็กอายุ 1 ปี 6 เดือน – 6 ปี)
- ประสาน กุมารแพทย์ และ นักจิตวิทยา
โรงพยาบาลรามาธิบดี
(ตรวจร่างกายและประเมินพัฒนาการ)
- ประสานศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สถาบันฯ
(เตรียมห้องเรียนและความพร้อม)

ขั้นตอนที่ 3 : : กระบวนการเตรียม ความพร้อมเด็กใหม่ (ช่วง 1 สัปดาห์แรก)

- รับเด็กใหม่เข้าสู่ศูนย์
- คุณครูสร้างความไว้วางใจ
- ฝึกกิจวัตรประจำวัน (อาบน้ำ แต่งตัว
แปรงฟัน เก็บของใช้)
- สร้างกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน
- พร้อมเข้าสู่ห้องเรียนตามวัย

ขั้นตอนที่ 2 : กระบวนการดูแลประจำวัน

- รับเด็กจากบ้านพักฯ (06.30 น.) โดยรถตู้ 2 คัน + เจ้าหน้าที่ 2 คน
- ดูแลสุขลักษณะตอนเช้า (อาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้า แปรงฟัน ตรวจสอบสภาพเบื้องต้น)
- ส่งเข้าเรียนตามช่วงวัย (เรียนร่วมแบบ Inclusive classroom)
- กิจกรรมพัฒนา (ฝึกวินัย ฝึกการรอคอย ฝึกแบ่งปัน เสริมพัฒนาการรายบุคคล)
- ส่งกลับบ้านพักเด็กฯ (14.30 น.) โดยรถตู้ 2 คัน + เจ้าหน้าที่ 2 คน

ปัญหาและแนวทาง

การส่งเสริมสุขลักษณะ

ปัญหาการแพร่ระบาดของเหาเป็นอุปสรรคด้านสุขลักษณะที่สำคัญ แม้ว่าสถาบันฯ จะมีมาตรการดูแลและกำจัดเหาให้แก่เด็กในโครงการอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ แต่เด็กยังคงมีความเสี่ยงติดเหาซ้ำจากสภาพแวดล้อมในบ้าน พักเด็กและครอบครัว ซึ่งการจัดการด้านสุขอนามัยยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง **ส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดซ้ำและกระทบต่อความสะอาด ความมั่นใจ และบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็ก**

แนวทางแก้ไขจึงมุ่งเน้นการจัดการที่ต้นทาง โดยให้ความรู้และฝึกปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กเกี่ยวกับการกำจัดเหาอย่างครบวงจร พร้อมทั้งสนับสนุนอุปกรณ์ส่วนบุคคลที่จำเป็น เพื่อสร้างระบบสุขลักษณะที่มีมาตรฐาน ลดการติดซ้ำ และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมต่อพัฒนาการของเด็กในระยะยาว

กิจกรรมการเรียนรู้

ห้องผั๋งน้อย จัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาเด็กอย่างองค์รวม โดยเน้นอารมณ์และสังคม (Social Emotional Learning: SEL) เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจตนเอง ควบคุมอารมณ์ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การเรียนรู้ผ่านธรรมชาติ (Nature-based Learning) และการฝึกทักษะความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ควบคู่กับการจัดห้องเรียนรวม (Inclusive Classroom) เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างเข้าใจ ความหลากหลาย และเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เท่าเทียม ไม่แบ่งแยกทางสังคม

กิจกรรมเทศกาล

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการศูนย์สมานใจปฐมวัยสาธิต สู่การพัฒนากระบวนการคุ้มครองเด็กท้องถิ่น ดำเนินงานเพื่อ
เยียวยาและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมหรือมีประสบการณ์
บาดเจ็บทางจิตใจ โดยใช้กระบวนการดูแลแบบบูรณาการ (Inclusive Care) ควบคู่กับระบบ
คุ้มครองเด็กที่มีขั้นตอนชัดเจน ตั้งแต่การคัดกรอง ประเมิน วางแผนรายบุคคล ติดตาม
และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเด็ก

- เด็กเปราะบางได้รับการประเมินพัฒนาการรายบุคคลโดยทีมสหวิชาชีพ
- เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และพฤติกรรมดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น
 - ลดพฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้าน
 - สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น
 - มีความอดทน อดกลั้น และรอคอยได้
- เด็กสามารถเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม
- เด็กมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และมีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น
- สุขลักษณะและการดูแลตนเองดีขึ้น สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เหมาะสมตามวัย

ผลลัพธ์ระดับระบบและเครือข่าย

เกิดรูปแบบการเรียนร่วม (Inclusive Classroom)
ในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ของส่วนงานมหาวิทยาลัย
ร่วมกับภาคีเครือข่าย

เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านสาธารณสุข
การศึกษา และการคุ้มครองเด็ก

พัฒนาโมเดลต้นแบบการดูแลเด็กเปราะบางที่
สามารถถ่ายทอดสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

พัฒนาเป็นศูนย์ฝึกอบรมต้นแบบสำหรับครูและ
บุคลากรด้านการดูแลเด็กที่มีบาดเจ็บทางจิตใจ

ผลกระทบเชิงสังคม (Social Impact)

“ความล้มเหลว”
ทางการศึกษา

ปัญหาพฤติกรรม
เบี่ยงเบนในวัยรุ่น

โรคไม่ติดต่อเรื้อรังจาก
ผลของความเครียดสะสม

ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินโครงการ

แม้โครงการศูนย์สมานใจปฐมวัยสาธิตจะมีความเข้มแข็งด้านบุคลากร กระบวนการดูแล และความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วน แต่การดำเนินงานยังคงประสบข้อจำกัดด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายประจำที่จำเป็นต่อการดูแลเด็กเปราะบางให้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและปลอดภัย

ปัจจุบันโครงการอาศัยงบประมาณจากการบริจาคและทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย ซึ่งมีลักษณะไม่แน่นอนและไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานในระยะยาว ส่งผลให้การวางแผนในการพัฒนาเด็กกลุ่มเปราะบางอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษายังมีข้อจำกัด

ดังนั้น “การได้รับทุนสนับสนุนอย่างเป็นระบบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง”

ค่าใช้จ่าย/รายจ่าย หลักของโครงการ ได้แก่

ร่วมสนับสนุนทุน เพื่อส่งเสริมการศึกษา สำหรับเด็กกลุ่มเปราะบาง

• เด็กรายบุคคล

• เด็กทั้งหมดรายเดือน

• เด็กทั้งหมดรายปี

งบประมาณ
ในการสนับสนุน
เด็ก 1 คน รายเดือน
ประมาณ
4,000 บาท

งบประมาณ
ในการสนับสนุน
เด็ก 30 คน รายเดือน
ประมาณ
120,000 บาท

งบประมาณ
ในการสนับสนุน
เด็ก 30 คน รายปี
ประมาณ
1,440,000 บาท

ร่วมสนับสนุน ผ่าน...

มูลนิธิกองทุนรากฐาน ปัญญาแผ่นดิน

รองรับการสแกนชำระเงินจากทุกธนาคาร
และสามารถออกใบเสร็จเพื่อใช้
“ลดหย่อนภาษีได้ 1 เท่า”

PromptPay e-Donation
ลดหย่อนภาษี

กองทุนรากฐานปัญญาแผ่นดิน
MAHIDOLFUNDATION

พัฒนาบัณฑิตและบุคลากรทั้งภายในและเครือข่ายในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่าง
ทั่วถึงเท่าเทียม เป็นรากฐานการเติบโต เป็นพลังของสังคมไทย

“ไปสการ์ดอวยพร” จากหนูน้อย

“เพื่อแสดงความขอบคุณต่อผู้สนับสนุนรายเดือน
และรายปี เด็ก ๆ จะจัดทำไปสการ์ดอวยพรตาม
วาระโอกาสต่าง ๆ แทนคำขอบคุณจากใจ ♥”

โครงการ

“ศูนย์สมานใจ ปฐมวัยสาริต”

No One Left Behind.

"สร้างระบบการศึกษา"
ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง
และเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้เติบโตอย่างเท่าเทียม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

รศ.นพ.อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์

- ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
- ประธานมูลนิธิสร้างเสริมความปลอดภัยในเด็ก

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม

- คุณนุจนา กันแก้ว โทร 084 677 0594
- คุณมารีสา นิ่มกุล โทร 097 0213 737
- คุณคณิตภรณ์ อุทุมพร โทร 092 955 7118